

liatum Achab coram me? quia igitur humilitus est mei causa, non inducam malum in diebus ejus. *3. Reg. 21.*

Machabeus, & qui cum ipso erant, appropinquante hostili exercitu, caput terra aspergentes, lumbosque cilicis præcincti, deprecabantur Dominum, ut sibi propitius esset. Ob hanc pœnitentiam insigni victoria contra hostes potiti sunt. *2. Mach. 10. 25.*

Vidit Deus pœnitentiam Ninivitarum, & misertus est super malitiam, quam locutus fuerat, ut faceret eis, & non fecit. *Jonæ 3. 10.*

Matthæus publicanus pœnitens fit Apostolus & Evangelista. *Matth. 9. 9.*

Zachæus itidem publicanus & pœnitens meretur Christum Dominum hospitio excipere. *Luc. 19.*

Magdalenam pœnitentem Christus facit suam discipulam, ad ejus preces Lazarum a mortuis resuscitat, illam prima sui apparitione post resurrectionem suam, multisque aliis gratis dignatur. *Joan. 11. 3. Joan. 20. 11.*

Latroni pœnitenti in cruce paradisi a Christo promittitur. *Luc. 23. 43.*

Petrus, post trinam negationem pœnitens, princeps Apostolorum, & caput Ecclesie constituitur. *Joan. 21. 15.*

Filius prodigus per pœnitentiam reversus ad patrem, osculo & convivio ab eodem excipitur. *Luc. 15.*

Affirmat Christus Dominus, quod majus gaudium sit in celo super uno peccatore pœnitentem.

tentiam agente, quam super nonginta novem justis, qui non indigent pœnitentia. *Luc. 15. 7.*

Præcepta Dei, & eorum observatio.

Præceptum leve adimplendum dedit Dominus primo parenti, dicens: Ex omni ligno paradisi comede, de ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas. Male tamen custodivit, & gravem pœnam incurrit. *Gen. 2.*

Mandata Dei, licet videantur interdum esse de re parva, non tamen parva diligentia servanda sunt, quia puniuntur graviter transgressores, unde dixit Adamo: Quacunque hora comederis de ligno scientiæ boni & mali, morte morieris. *Ibidem.*

Fecit Noe omnia, quæ mandaverat ei Dominus. *Gen. 7.*

Recepturi filii Israel mandata Dei, jussi sunt sanctificari. Vade ad populum, & sanctifica eos hodie & cras. Unde præcepit filiis Israel, ut ponerent vittas hyacinthinas per angulos palliorum, quatenus continuam haberent memoriam celestium mandatorum. *Ibidem.*

Speciale monitionem fecit Dominus Josue de meditatione & observatione legis, quando constituit eum principem super populum. *Josue 1.*

Balaam Ariolus dixit Balach regi: Nonne dixi tibi, quodcumque mihi Deus imperaret, hoc facerem: Ecce quantum reverentiam habebat homo malus ad imperium Dei! *Num. 23.*

Hanafi Exempla.

E c

Non

Non prætermisit Josue de universis mandatis Domini, ne verbum unum. *Josue 11.*

Saul signanter electus, propter transgressionem mandati, irrevocabiliter est rejectus. *1. Reg. 15.*

Rex David instruens Salomonem filium suum post se regnatum, dicebat: Tunc proficere poteris, si custodieris mandata, quæ præcepit Dominus Moyfi. *1. Paral. 22.*

Ordinante Jojada pontifice, eduxerunt filium regis, & imposuerunt ei diadema, dederuntque in manu ejus tenendam legem, & constituerunt eum regem. *2. Paral. 23.*

Cyrus rex Persarum gentilis, Monarcha totius mundi, non verecundabatur dicere: Præcepit mihi Deus cæli & terræ, ut ædificarem ei domum in Jerusalem. *1. Etd. 1.*

Conquerendo dicit Dominus: Prævaluerunt sermones Jonadab, filii Rechab, quos præcepit filiis suis, ut non biberent vinum, qui obdierunt præcepto patris sui. Ego autem locutus sum ad vos, & non obedistis mihi. *Jert. 35.*

Melius judicavit Susanna incidere in manus hominum, quam derelinquere legem Domini: exponens periculo vitam & famam. *Dan. 13.*

Duz mulieres delatæ sunt, natos circumcidisse, quas, infantibus ad ubera suspensis, cum publice per civitatem perduxissent, per muros præcipitaverunt. *2. Mach. 6.*

Eleazarus vir ætate provectus, duos corporis dolores sustinuit, & tandem occisus fuit, quia carnes porcinas noluit manducare contra legem,

legem, nec etiam simulare, se nullatenus manducasse. *Eodem.*

Propter legem Dei septem fratres cum matre sua gravia tormenta passi sunt sub Antiocho. *2. Mach. 7.*

Parentes Joannis Baptistæ erant incedentes in omnibus mandatis & justificationibus sine querela. *Luc. 1.*

Adolescenti quærenti a Salvatore, quid boni faceret, ut vitam æternam haberet, responsum est ei a Domino: Si vis ad vitam ingredi, serva mandata. *Matth. 19.*

Ad observandum præcepta Domini, inducant nos aliæ creaturæ, quæ obediunt ei. De bonis angelis non est dubium, qui sunt ministri ejus facientes voluntatem & verbum illius, ut videre licet Psalmo 102. *2. Reg. ult.*

De angelis vero malis: præcipiebat spiritui immundo, ut exiret ab homine. *Luc. 8.*

Item præcepit Soli & non oritur: Præcepit corvis ut pasceret Eliam, & fecerunt. *Job. 9. 3. Reg. 17.*

Generaliter dicit Psalmus: Præceptum posuit, & non præteribit. Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum ejus. *Psal. 148.*

Præsentia Dei.

Cain ad patrandum fratricidium locum solitariū quærit, quasi Deus ubique præsentem sibi eum non videret. Sed malo suo expertus est, scelus suum a Deo visum fuisse. *Gen. 4. 8.*

Henoah fuit tam sanctus, & placuit Deo, quia ambulavit cum Deo. *Gen. 5. 22.*

Noe vir justus atque perfectus cum Deo ambulavit. *Gen. 6. 9.*

De Moysæ testatur S. Paulus: invisibilem tanquam videns sustinuit. Hoc est: ita Deum sibi semper habuit præsentem, ac si oculis eum videret. Inde ejus sanctitas. *Hebr. 11. 27.*

Abraham vitam duxit tam sanctam, quia obsecutus est illi Dei imperio: ambula coram me, & esto perfectus. *Gen. 17. 1.*

Elias de se affirmat, quod semper in præsentia Dei versetur; ait enim: vivit Dominus Deus Israel, in cujus conspectu sto. *3. Reg. 17. 4.*

David de se testatur: Providebam Dominum in conspectu meo semper. Hinc vixit tam sancte. *Psal. 15. 8.*

Idem injustas persecutiones suorum hostium adscribit oblivioni præsentia Dei, dum ait: non proposuerunt Deum ante conspectum suum. *Psal. 53. 5.*

Duo senes Susannam ad flagitium sollicitant, quia Dei præsentiam e memoria excluderunt; declinaverunt enim oculos suos, ut non viderent cælum, & dicunt ad Susannam: Ecce nemo nos videt. *Dan. 13.*

Con-

Contra Susanna gravissimam tentationem vicit memoria præsentia Dei roborata; respondit enim senibus: melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini. *Ibidem.*

Judas Machabæus, & qui cum eo erant, invocato Deo, per orationes congressi sunt cum hoste, manu quidem pugnantes, sed Dominum cordibus orantes, prostraverunt non minus triginta quinque millia, præsentia Dei magnifice delectati. *2. Mach. 15. 26.*

Petrus præsentem Christo sibi timens, increpatur: modica fidei quare dubitasti? *Matth. 14. 31.*

Christus Dominus ante suam ascensionem in cælum, ut discipulis suis solatium simul & robur ad sustinendos apostolicos labores relinqueret, ait ad illos: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. *Matth. 28. 20.*

S. Stephanus ex præsentia Christi Domini, quem in tormentis vidit gloriosum in cælo, mirifice ad subeundum martyrium fuit confortatus. *Act. 7. 55.*

Principes & superiores boni.

Bonus prælatus Moyses multoties intravit ad Pharaonem pro causa populi, ut eum liberaret de Ægyptiaca servitute. *Exod. 6. 7. & sequent.*

E c 3

Po-

Populum timentem Moyſes confortabat dicens: Nolite timere, Dominus pugnabit pro vobis, & vos tacebitis. Ore quidem verba dicebat, ſed corde Dominum exorabat, ſicut apparet ibi. *Exod. 14.*

Clamabat pro populo ad Dominum Moyſes, quando murmurabat populus contra eum. *Exod. 15.*

Omnia debet retorquere ad Dominum bonus Prælatus. Unde dicebat Moyſes: Nec eſt contra nos murmur veſtrum, ſed contra Dominum. Nos enim quid ſumus? *Exod. 16.*

Cum pugnaret Iſrael contra Amalech, non ivit Moyſes ad prælium, ſed tantum Joſue miſit ſamulum ſuum, & tamen erat ex parte ipſius juſtiſſimum bellum: ipſe vero ſtans in vertice collium ad orandum Dominum ſe convertit. *Exod. 17.*

Receſſurus a populo Moyſes, & iturus ad montem, bonos vicarios reliquit, videlicet Aaron & Hur. *Exod. 24.*

Videbatur velle Dominus confundere & delere populum peccatorem, & promittebat Moyſi magnum ſtatum & honorem. Et tamen Moyſes pro populo ſuo inſtanter orabat. Et nota, quanta ſeveritate populum punivit, pro quo Deum tamen inſtanter orabat. *Exod. 32.*

Moyſes diſtribuit levitis duodecim boves & ſeptem plauſtra, quos obtulerant principes tribuum filiorum Iſrael, ſed nihil dederat filiis Caath, licet eſſent magis propinqui, quia propriis humeris omnia portare debebant. *Num. 7.*
De

Deſiderabat Moyſes, quod omnes de populo prophetarent, licet honor ſuus minui videretur. *Num. 11.*

Post reditum exploratorum dixit Dominus ad Moyſen: Quousque detrahet mihi populus iſte? Feriam ergo eos peſtilentia: te quoque faciam principem ſuper gentem magnam & fortiorem, quam hic eſt. Sed noluit Moyſes ad majorem transferri prælationem. *Num. 14.*

Pereunte populo pro murmure & tumultu, quem faciebant contra Moyſen & Aaron, dixit Moyſes ad Aaron: Tolle thuribulum, & hauſto igne de altari, mitte incenſum: pergens cito ad populum, ut roges pro eis. *Num. 16.*

Moriturus Moyſes ſollicite rogavit Dominum, ut populo de duce idoneo provideret. Nullum vero in ſpeciali voluit nominare. *Num. 27.*

Servierunt Iſrael Domino cunctis diebus Joſue &c. Bonus enim prælatus multum confert ad populum in via Domini dirigendum. *Joſue 24.*

Samuel judicabat Iſrael, & abit circumiens Bethel & Galgala & Maſphat, ut homines, qui eo indigebant, facilius poſſent ad ipſum habere acceſſum. *1. Reg. 7.*

Dixit Samuel ad populum: Abſit a me hoc peccatum, ut ceſſem orare pro vobis, & docebo vos viam rectam & bonam. *1. Reg. 12.*

Videns David angelum percutientem populum, obtulit ſe pro eo percutiendum. Verta-

tur, obsecro, manus tua contra me &c.
2. *Reg.* 24.

Audivit omnis Israel iudicium, quod iudicasset Rex Salomon de duabus mulieribus, & timerunt Regem, videntes sapientiam Dei in eo. 3. *Reg.* 3.

Signum est, quo Dominus diligit populum, quando dat ei bonum prælaturum. Unde regina Saba dixit: Quia diligit Deus Israel, ideo posuit te regem supra eum, ut facias iudicium atque iustitiam. 2. *Paral.* 9.

Volens Dominus tradere regem Syriæ in manu regis Israel, mandavit ei per prophetam, quod ipse rex debebat incipere prælari. 3. *Reg.* 20.

Quamdiu vixit Joadas pontifex, Joas rex Juda fuit bonus, quo mortuo, multa mala fecit. 4. *Reg.* 12.

Ezechias rex Juda fecit serpentem æneum confringi, eo quod esset populo idololatrando occasio. 2. *Paral.* 24.

Josaphat rex Juda constituit iudices super populum, & eos valde fideliter & prudenter instruxit. 4. *Reg.* 18. 2. *Paral.* 19.

Perreperunt cursores cum epistolis, ex regis imperio Ezechiz & principum ejus, in universum Israel & Judam, prædicantes: Revertimini ad Dominum &c. 2. *Paral.* 30.

Orante Esdra & stente pro transgressione populi, collectus est ad eum cæterus magnus virorum ac mulierum, & flevit populus multo fletu ad exemplum ejus. 1. *Esd.* 10.

Au-

Audita Holofernis potentia, Eliachim magnus sacerdos circumvicit omnem Israel, allocutus eos, dicens: Scitote, quoniam exaudivit Dominus preces nostras: sique populum bonis exhortationibus confortabat. *Judith.* 4.

Bonus prælatus debet esse quasi bonus pater populi sibi commissi. Nam de Eliachim, quem constituit Dominus loco Sobnæ præpositi, dicitur apud Isa. Erit quasi pater habitantium in Jerusalem. *Isa.* 22.

Mortuo Juda Machabæo, emerferunt iniqui in omnibus finibus Israel, & exhortati sunt omnes, qui operabantur iniquitatem: In diebus illis facta est fames &c. 1. *Mach.* 9.

Cum crederetur occisus Jonathas a Triphone, quaesierunt omnes gentes, quæ erant in circuitu Judæorum, conterere eos. Dixerunt enim: Non habent principem adiutorem, nunc ergo expugnemus eos, & tollamus de hominibus memoriam eorum. 1. *Mach.* 12.

Causa pacis & boni status sanctæ civitatis pulchre dicitur fuisse prudentia & pietas Oniaz summi sacerdotis, & bonitas subditorum. 2. *Mach.* 3.

Bene restitit Onias Heliodoro, volenti spoliare templum, & deposita viduarum & pupillorum auferre. 2. *Mach.* 3.

Salvator noster Dominus Jesus, ubi se bonum pastorem dicit, statim causam subjungit, dicens: Bonus pastor animam suam dat pro ovibus. Et post pauca: Animam meam pro ovibus meis pono. In quo dat intelligere, quid

Ec 5

exi-

exigatur ad hoc, quod aliquis bonus pastor vacari mereatur. *Joan. 10.*

Quando Salvator noster post resurrectionem suam voluit gregem ecclesie Petro committere, primo probavit eum, dicens: Simon diligis me plus his? Et nota, quod examinavit eum de dilectione, non de cognitione. De practica vero, non de Theorica, de facto vero, non de jure. *Joan. 21.*

Item non solum interrogavit simpliciter, an eum diligeret, sed ter dicit: Si diligis me. Addit ter: Pascere oves meas, non tonde vel occide. Bonus enim praelatus commissum sibi gregem debet pascere verbo, & exemplo, & temporali subsidio.

Videns Petrus Judaeos admirantes, & male de discipulis sentientes, elevavit vocem, & locutus est eis: Viri Judaei &c. Ubi gregem suum constanter defendit, & adversarios salubriter superavit. *Act. 2.*

Considerari potest hic de Paulo Apostolo eximia bonitatis praelato. Ad bonum enim praelatum specialiter & summe pertinet dilectio, quam habere debet ad subditos, sicut diligebat pastor ille optimus princeps pastorum, qui posuit animam suam pro ovibus suis, qui cum dilexisset suos, in finem dilexit eos. Paulus autem miro modo ea dilectione fervebat. Unde dicebat: Ego libentissime impendam, & superimpendam ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens minus diligar a vobis. Et ad Philip-

lippen. 4. Fratres mei charissimi &c. 2. *Cor. 12.* *Philipp. 4.*

Iterum debet in eo esse scientia scripturae. Eligite lumen sapientiae, quod profit populis, alioquin quomodo posset lepram a non lepra discernere, vel commissum sibi populum judicare? Ipse vero Paulus de divinis & humanis excellentissimam cognitionem habebat, qui parvulis in Christo lac potum dabat. & inter perfectos sapientiam loquebatur. Quippe qui fuit raptus usque ad tertium caelum, & audivit arcana verba, quae non licet homini loqui. *Ibidem. Sap. 6. 1. Cor. 2, 3. 2. Cor. 12.*

Ex amore vero subditorum, & notitia scripturarum sollicitudo in praesidente causatur, qui praest in sollicitudine. Qua quidem sollicitudine Paulus erga proximos ardentissimeungebatur, propter quod ait: Praeter illa, quae extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium ecclesiarum. Item & alibi: Volo vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis. Ex praedictis tribus debet sequi instructio imperitorum. Unde promittit Dominus *Jerm. 3.* Dabo vobis pastores juxta cor meum, qui pascunt vos scientia & doctrina. Et juxta id, quod dixit Artaxerxes Esdrae & judicibus populi: Imperitos docete libere. Et hoc profecto liquet fecisse Paulum doctorem gentium, qui verbo, vel scripto docuit universonum mundum, Doctor gentium in fide & veritate. Et 2. *Corinth. secundo:* Odorem notitiae suae Deus per

per nos manifestat in omni loco &c. Et ad hæc quis tam idoneus? *Rom. 12. 2. Cor. 11. Col. 2. Jer. 3. 1. Esd. 7. 1. Tim. 2. 2. Cor. 2.*

Debet etiam bonus prælatus officia disponere inter subditos, & ordinare: sicut Moyses, qui consilio Jethro instituit in populo Centuriones quinquagenarios & decanos. Paulus quoque in Ecclesia similia faciebat. Cætera cum venero disponam. Propter quod dicebat Tito: Hujus rei gratia relinqui te in Creta, ut, quæ defuit, pergas corrigere, & constituas oppidatim presbyteros, sicut ego tibi ordinaram. *1. Cor. 11. Exod. 18. Tit. 1.*

Item debet pusillanimes & timidos animare, sicut fecit Moyses, quando dixit populo pavescenti: Nolite timere, Dominus pugnabit pro vobis. Et hoc utique Paulus optime faciebat. Ephesios 6. Confortamini in Domino & in potentia virtutis ejus, & induite vos armaturam Dei &c. Item: Recogitate cum, qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum contradictionem, ut non fatigemini animis vestris deficientes. *Exod. 14. Hebr. 12.*

Item in bono prælato debet esse defensio oppressorum, sicut Onias summus sacerdos, qui constanter resistit Heliodoro, voleant templum Domini spoliare. Quam viriliter autem Paulus resistit pseudoapostolis Judæis, patet in actibus. Et ad Corint. In quo quis audet, audeo & ego: Et ideo dicebat se pugnare. Sic pugno non quasi aërem verberans. Et ad Timoth.

quar-

quarto: Bonum certamen certavi, cursum consummavi &c. *2. Mach. 3. 2. Cor. 12. 1. Cor. 9.*

Præterea debet esse consolator afflictorum, velut Eliachim, cum Holofernes Bethuliam obsedisset. Paulus autem non erat inferior in hac parte, unde ait: Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est pater misericordiarum, & Deus omnis consolationis, consolans nos in omni afflictione nostra, ut possimus consolari eos, qui sunt in quavis afflictione. Et ad Hebræos: Rogo vos fratres, ut sufferatis verbum solatii. Verba enim consolatoria habuit maxime ad Philip. & Thessalon. ut patet intuenti. *Judith. 4. 2. Cor. 1. Hebr. 13.*

Debet insuper bonus prælatus pigros & tepidos excitare, quod fecit Patriarcha Jacob, qui audiens, quod alimenta venderentur in Ægypto, dixit filiis suis: Quare negligitis? Et hoc strenuus & vigil Paulus optime noverat facere, ad Roman. Hora jam est, nos de somno surgere. Et ad Ephes. Surge, qui dormis, & exurge a mortuis, & illuminabit te Christus. Et ad Timoth. Commonefacio te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum. *Gen. 42. Rom. 13. Ephes. 5. 2. Tim. 1.*

Item debet indigentibus pro possibilitate sua quantum ad necessaria subvenire. Exemplum est de hoc in Elisæo, qui quinque panes fecit distribui filiis prophetarum. Quod & Paulus diligenter implebat, memor illius verbi: Beatius est magis dare quam accipere, prout ipse refert. Cum vero non habebat, quod dare

posset,

posset, ab aliis sollicitè procurabat: & hoc optime apparet ad Corinth. De collectis autem &c. Et alibi: Qui parce seminat, parce & metet. 4. Reg. 4. *Ad.* 20. 1. Cor. 16. 2. Cor. 9.

Item ad eam pertinet superbos & tumidos refrenare & humiliare. Quod volens facere Moyses, increpando dicebat: Multum erigimini in filiis Levi. Samuel etiam dixit Sauli: Quare non audisti vocem Domini? &c. In hac ergo arte Paulus erat valde peritus. Unde ait: Perinde quasi non venturus sim ad vos, inflati sunt quidam, sed veniam brevi ad vos, si Dominus voluerit, & cognoscam, non sermonem ipsorum, qui inflati sunt, sed virtutem. Et alibi: Divitiis in presenti seculo præcipe, ne elato sint animo. *Num.* 16. 1. Reg. 15. 1. Cor. 4. 1. Tim. 6.

Rursus etiam bonus prælatus distantes, & ad eum accedere non valentes debet personaliter visitare. Quod bene Samuel adimplebat, qui ibat circumiens Bethel & Galgala & Masphat, & iudicabat Israel. Et quis hoc unquam exercuit, sicut Paulus, qui ab Jerusalem usque ad ultimum mare replevit Evangelium Christi? Ita quod vitam suam quandam cursum nominavit. Et sic curro non quasi in incertum. Et iterum: Cursum consummavi. 1. Reg. 7. Rom. 15. 1. Cor. 9. 2. Tim. 4.

Item debet delinquentes & transgressores punire, sicut fecit Moyses, quando populus vitulum constabilem adoravit. In hac etiam parte Paulus negligens non erat, sed dicebat: Arma mili-

militiæ nostræ non sunt carnalia, sed potentia Deo &c. Sequitur: In promptu habemus vindictam adversus omnem inobedientiam. Et: cum virga veniam ad vos, an in charitate & spiritu lenitatis? *Exod.* 32. 2. Cor. 10. 1. Cor. 4.

Item bonus prælatus debet contumaces de populo, & pestiferos extirpare: sicut fecit Moyses de Core, & his, qui adhæserunt illi: Tu, inquit, & omnis congregatio tua state seorsum. Deinde dixit ad alios: Recedite a tabernaculis horum hominum impiorum. Paulus de illo, qui tenebat novercam suam, ait: Ego iudicavi tradere huiusmodi Sathanæ in interitum carnis. Et post: Expurgate vetus fermentum. Hymenæum & Alexandrum tradidit Sathanæ, ut discederent non blasphemare. *Num.* 16. 1. Cor. 5. 1. Tim. 1.

Postremo debet pro universis orare, sicut faciebat Moyses. Is orabat Dominum. Et Samuel: Ablit a me hoc peccatum, ut cessem orare pro vobis. *Exod.* 32. 1. Reg. 12.

Hoc autem Paulus diligentissime adimplevit. Sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis. Et Thessal. Oramus semper pro vobis, ut Deus dignetur vos vocare &c. Item hoc ipsum fieri hortabatur, dicens: Obsecro, ut ante omnia fiant deprecationes pro omnibus hominibus, pro regibus &c. *Rom.* 1. 2. *Thessal.* 1. 1. Tim. 2.

Principes & superiores mali.

Præcepit Dominus Moyfi, dicens: Tolle cunctos principes populi, & suspende eos contra solem in patibulum. *Num. 25.*

Dixit Moyses ad Aaron: Quid tibi fecit hic populus, ut induceres super eum peccatum maximum? (quasi diceret) Multum peccat prælatus in subditos, quando eorum pravæ acquirunt voluntati. *Exod. 24.*

Male corripuit Heli filios suos, quod multum displicuit Domino. Et tamen corripuit eos verbo, sed lente, non viriliter & severe. Quid ergo de illis, qui malis favent, vel qui dant eis occasionem peccandi. *1. Reg. 2.*

Etiam malis prælatis debent deferre subditi, sicut David, qui percussit eum, quod præciderat oram chlamydis Saulis, nec aliquid mali voluit facere ei. *1. Reg. 24.*

Totum pondus prælii versum est in Saul: unde cecidit in prælio, & occisus est. *1. Reg. 31.*

Propter peccatum, quod commisit David in numeratione populi, mortui sunt ex populo septuaginta millia virorum. *2. Reg. 24.*

Quia Roboam populum nimis gravare voluit, magnam partem ejus amisit. *3. Reg. 12.*

Occasionem dedit Roboam populo recedendi a cultu Dei, quando vitulos fecit, & adorari eos præcepit. *Ibidem.*

Propter malos prælatos subditi interdum temporaliter affliguntur. Unde Elias dixit Achab:

Tu

Tu conturbas Israel, & domus patris tui. *3. Reg. 18.*

Rex Syriæ præcepit principibus currum: suorum: Non pugnabitis contra majorem, vel minorem quempiam, nisi contra regem Israel. Solus autem ille erat Achab æquissimus. *3. Reg. 22.*

Manasses seduxit Judam & habitatores Jerusalem, ut faceret malum super omnes gentes, quas subverterat Dominus a facie filiorum Israel. *2. Paral. 33.*

Malorum prælatorum in Jerusalem habitantium peccata expressit Isaias dicens: Principes tui infideles sunt, socii furum, sequuntur munera, diligunt retributiones. *Isa. 1.*

De Nabuchodonosor principe pessimo dicitur: Tu terram tuam disperdidisti, tu populum tuum occidisti &c. *Isa. 14.*

Sobna præpositus templi credebatur in Jerusalem diu vivere, & moriturus honorifice sepeliri. Sed mandavit Dominus ei, quid tu hic, aut quasi quis hic? Post pauca sequitur: Expellam te de statione tua, Et ille videtur fuisse de his, qui dicebant paulo ante: Comedamus & bibamus, eras enim moriemur. *Isa. 22.*

Sedecias rex Juda dixit principibus Jeremiam occidi potentibus: Ecce in manibus vestris est, non enim fas est regem vobis quicquam negare. *Jer. 38.*

Contra malos prophetas & prælatos dixit Dominus per Ezechielem: Non ascendistis ex adverso, nec opposuistis murum pro domo Hanapi Exempli. Ff Israel,

Israel, ut staretis in prælio in die Domini.
Ezech. 13.

Mali prælatis Dominus per Ezechielem terribiliter comminatur, dicens: Væ pastoribus Israel, qui pascabant semetipsos. Nonne greges pascuntur a pastoribus? Statim describit malorum actus pastorum. Lac, inquit, comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat, occidebatis: & ægrotum non sanastis: quod fractum erat, non alligastis: quod infirmum fuit, non consolidastis: & quod abjectum erat, non reduxistis: quod perierat, non quæsisistis: sed cum austeritate imperabatis eis &c.
Ezech. 33.

Mali fuerunt illi presbyteri, qui condemnauerunt Susannam ad mortem, eo quod noluit consentire eis, cum ex hoc magis meruisset laudari. *Dan. 13.*

Rex Demetrius Alcimum proditorem impium constituit in sacerdotio, & mandavit ei facere ultionem in filios Israel. *1. Mach. 7.*

Elegit Bacchides viros impios, & constituit eos Dominos regionis, & expugnavit amicos Judæ, & adducebant eos ad Bacchidem. *1. Mach. 9.*

Jason frater Oniæ, qui summum sacerdotium emit ab Antiocho, statim ut obtinuit principatum, ad gentilem ritum contribules suos transferre cepit. *2. Mach. 4.*

Proprietates malorum prælatorum tangit Dominus Jesus. Super cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisei &c. Dicunt & non faciunt:

faciunt: alligant opera gravia. Clauditis, addidit, regnum cælorum ante homines, & vos non intratis &c. *Ex novo testamento. Matth. 23.*

Et apud Joannem: mercenarius, & qui non est pastor, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit. Non pertinet ad eum de ovibus, sed curat tantum de pellibus. *Joan. 10.*

Sciebat Pilatus, quod Judæi per invidiam Dominum tradidissent: sciebat, eum esse innocentem, & tamen propter favorem populi, & timorem Cæsaris, tradidit eum voluntati eorum. *Matth. 27. Joan. 19.*

Principes sacerdotum vocantes Petrum & Joannem, denuntiaverunt, ne omnino loquerentur, nec docerent in nomine Jesu. *Act. 4.*

Videns princeps sacerdotum multa signa per apostolos fieri, exurgens ipse & omnes, qui cum eo erant, iniecerunt manus in apostolos, & posuerunt eos in custodia sua publica. Angelus autem Domini per noctem eduxit eos. Tunc abiit magistratus cum ministris, & adduxerunt illos, & post multa consilia vocaverunt apostolos, & cæsis denunciaverunt, ne amplius loquerentur in nomine Jesu. *Act. 5.*

Raptus fuit Stephanus a Judæis, & adductus in consilium. Cum plura objicerent ei principes sacerdotum, dixerunt ei: Si hæc ita se habent? Qui cum fideliter se excusaret, & duritiam Judæorum acriter increparet, lapidatus est ab eis, præfatis principibus nullam displicentiam ostendentibus. *Act. 6, 7.*

Quidam homines habentes puellam, a qua Paulus eiecit spiritum Pythonicum, accusaverunt eum & Sylam eius socium, quod ipsi civitatem turbabant. Magistratus autem, sine aliqua probatione, fecerunt Paulum & Sylam virgis cædi, & in carcerem durum mitti. *Act. 16.*

Productus Paulus in consilium cæperat. rationabiliter loqui, sed ad primum verbum, quod dixit, princeps sacerdotum fecit eum percuti. Tunc Paulus dixit: Percutiet te Dominus paries dealbate, & tu sedens iudicas secundum legem, & contra legem iubes me percuti? *Act. 23.*

Malos præfides & iniquos habuit Paulus, Felicem & Festum, qui volebant gratiam Judæis præstare. & id circo compulsus est Cæsarem appellare. *Act. 25.*

Proditio.

Patienter Saule vexationem a dæmone, David coram ipso psallebat, & ille nisus est eum configere parieti cum lancea, quam tenebat. *1. Reg. 19.*

Saul promissit, se daturum filiam suam David, ut per hanc occasionem posset a Philistæis occidi. *1. Reg. 18.*

Salvavit David habitatores Ceilæ ab exercitu Philistinorum oppugnantium civitatem. Et tamen voluerunt eum tradere Saul amulo, ipsum ad mortem persequenti. *1. Reg. 23.*

Post

Postquam Saul severat, quasi doleret de persecutione David, & David ei juraverat, persecutus est David in nequiter & acriter, sicut prius fecerat. *1. Reg. 24.*

Urias detulit ad Joab, ex parte David, literas mortis. *2. Reg. 11.*

Amnon filius David vocaverat sororem Thamar, quasi de manu illius cibum sumere deberet. Et postea oppressit eam. *2. Reg. 13.*

Vocavit ad convivium Absalon Amnon fratrem suum, & ibidem occidit eum. *Ibidem.*

Cum salutasset Joab Amasam, quasi osculari eum vellet, percussit eum in latere, & effudit intestina illius. *2. Reg. 20.*

Zambri, dux mediæ partis equitum, occidit Hela Dominum suum, & regnavit post eum septem diebus tantum. Obsessus enim fuit, & succendit se, & palatium, in quo erat. *3. Reg. 16.*

Sellum filius Jabes conjuravit contra Zachariam regem Israel Dominum suum, & interfecit eum, & regnavit post eum uno mense tantum. *4. Reg. 15.*

Cum oraret Senacherib in templo Deum suum, duo filii sui percusserunt eum, sed tamen neuter eorum regnavit post eum. *4. Reg. 19.*

Quidam inimici Nehemiæ voluerunt fœdus eum eo malitiose componere, & cogitabant ei facere malum, dederunt etiam pretium, ut eum ducerent in peccatum. *2. Esd. 6.*

F f 3

Duo

Duo janitores regis Assueri, qui in primo limite palatii residebant, voluerunt in regem intrare, & ipsum occidere, *Esth. 2.*

Venit Ismael filius Nathaniae, & multi cum eo, & comederunt cum Godolia, quem praefecerat rex Babylonis terrae Juda. Et post prandium surrexerunt, & interfecerunt eum, qui nihil mali voluerat credere contra illos. *Jerem. 41.*

Antiochus rex misit tributorum principem in civitates Juda, & venit in Jerusalem, & locutus est illis, qui erant intus, verba pacifica in dolo, & crediderunt ei, & irruit super civitatem repente. *1. Mach. 1.*

Cum obsideret Antiochus Eupator Jerusalem, nec posset eam capere, misit ad illos, qui intus erant, pacem facere, & receperunt illam. Juravitque eis rex: sed rupit citius juramentum. *1. Mach. 6.*

Ptolomæus rex Aegypti querebat obtinere regnum Alexandri generi sui dolo. Et cum intrasset civitates Alexandri cum magno exercitu, & reciperetur in eis honorifice, de mandato Alexandri ponebat custodias militum in eis. *1. Mach. 11.*

Videns Tryphon, quod Jonathas venit cum exercitu multo, iussit retineri paucos, & alios remitti. Et cum factum fuisset, captus est Jonathas cum mille, quos retinuerat, & alii sunt reversi. *1. Mach. 12.*

Cum ambularet Tryphon cum rege Antiocho adolescente Domino suo, dolo occidit eum, & regnavit loco ejus. *1. Mach. 13.*

Ptolomæus filius Abobi, gener summi sacerdotis, fecit convivium Simoni, & duobus filiis ejus. Et cum inebriati essent, occidit eos. *1. Mach. 16.*

Cum venisset Apollonius Jerosolymam, simulans quievit usque ad diem sabbati, & tunc feriatis Judæis ingentem multitudinem peremit. *2. Mach. 5.*

Audiens Judas Machabæus, quod illi, qui obsederant turres, ubi erant inimici gentiles, pecuniam acceperant, & quosdam abire permiserant, illos tanquam proditores & fratrum venditores interfecit, & confestim turres occupavit. *2. Mach. 10.*

Omnes alias proditiones in nequitia, & perveritate superat illa, quam facinorosissimus Judas contra Dominum procuravit. Qui Dominum & magistrum suum vendidit pro tantillo pretio. Etiam in manus hostium tradidit osculando. *Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. Joan. 18.*

Accesserunt quidam Judæi ad principem sacerdotum & seniores, dicentes eis, ut facerent, quod tribunus Lysias, qui Paulum tenebat vincitum, adduceret illum in medium, tanquam si essent de eo aliquid certius cognituri. Ipsi vero parati statim erant interficere illum. *Act. 23.*

Prosperitas humana.

Abundantia rerum temporalium saepe fit multorum occasio peccatorum: sicut in illa regione, quae irrigabatur sicut paradysus, in qua habitabant Sodomitae pessimi. *Gen. 13.*

Gedeon, cum parvus homo esset, & in area frumentum excuteret, bonus fuit, & eum Angelus Domini visitavit, post obtentam victoriam male se habuit. *Judic. 8.*

Saul antequam rex esset, bonus fuit, at postquam regni gubernacula suscepit, intumuit, & mandatum Domini praeteriit. *1. Reg. 15.*

Post multa bella & victorias de inimicis obtentas, David remanens quietus in Jerusalem, commisit adulterium, & exinde secutum est homicidium. *2. Reg. 11.*

Occasione multitudinis subditorum David in superbiam elatus est, & fecit populum numerari. Sed nota, quam graviter fuerit punitus. *2. Reg. 24.*

Non erat argentum alicujus pretii in diebus Salomonis, quia tanta erat in Jerusalem argenti abundantia, quanta est lapidum. Sed nota quam mirabile, & quam terribile fuit, quod plus nocuit ei rerum copia, quam profuit tanta sapientia. *3. Reg. 10. 3. Reg. 11.*

Antequam Jeroboam haberet dominium super decem tribus, non legitur fuisse malus, sed magis adolefens bonae indolis & industrius: statim vero, ut regnum adeptus est, fecit vi-

tulos

tulos aureos, & avertit populum a Deo, ne averteretur ab eo. *3. Reg. 12.*

Amasias rex Juda debellavit Edom, & inde elevatum est cor ejus, & voluit contra Joas regem Israel praelari, sed male successit ei. *4. Reg. 14.*

Cum roboratum fuisset regnum Roboam & confortatum, dereliquit legem Domini, & omnis Israel cum eo. *2. Paral. 12.*

Cum roboratus esset Ozias rex Juda, elevatum est cor ejus in interitum suum. Ingressusque in templum adolere voluit incensum. *2. Paral. 26.*

Manasses rex in Jerusalem fuit pessimus, postea in Babylone victus, & coangustatus oravit Dominum, & egit poenitentiam valde coram Domino. *2. Paral. 33.*

Comederunt, & saturati sunt, & impinguati, & abundaverunt deliciis in bonitate magna: provocaverunt autem te ad iracundiam. *2. Esd. 9.*

Quandoque mundana prosperitas multum multiplicat carnales amicos, & congregat, quos adversitas saepe fugat. Unde Tobia a caecitate sanato & ditato, venerunt consobriini ejus ad eum, gaudentes & congratulantes ei, quod non leguntur fecisse, quando prius erat caecus, & uxor ejus ibat ad textrinum opus. *Tob. 1. 2. & 11.*

Post victoriam obtentam de Arphaxat rege Medorum, exaltatum est regnum Nabuchodonosor regis Assyriorum, & cor ejus elevatum est. *Judith. 1.*

F f 5

Quam-

Quamvis Aman esset secundus a rege potentissimo Assuero, & haberet multas divitias, & filios, & amicos, ira tamen torquebatur ex eo, quod Mardocheus ei genua non flectebat, quali nihil haberet. Nota brevitatem illius prosperitatis. *Eslh. 5.*

Quamdiu duravit plaga Domini super Job, licet venerint ad eum aliqui amici, fuerunt tamen ei consolatores onerosi, nec leguntur ei dedisse aliquid. Postquam autem addidit Dominus omnia, quæcunque fuerant Job, duplicia, venerunt ad eum omnes fratres sui, & cuncti, qui noverant, & consolati sunt: & dederunt ei unusquisque ovem unam, & inaurem auream unam. *Job. 42.*

Statuam, quam vidit Nabuchodonosor, quæ percussa a lapide absciso de monte, redacta est in favillam, satis indicat prosperitatem mundanam nihil esse. *Dan. 2.*

Filii Zambri faciebant nuptias magnas, & venerunt Judæi, Jonatha duce, & occiderunt multos, conversæ sunt nuptiæ in luctum, & vox ipsorum musicorum in lamentum. *1. Mach. 9.*

Ptolomæus rex Ægypti Alexandro rege Syriæ debellato, & in Arabiam fugato, exaltatus est, & abstulit Zabdiel Arabs caput Alexandri, & sic misit Ptolomæo, & rex Ptolomæus mortuus est die tertia. *1. Mach. 11.*

Adolescens, qui quæsit a Christo, quomodo possit habere vitam æternam, multas habebat possessiones. Et idcirco abiit tristis, quando

do Dominus dedit ei consilium perfectionis. *Matth. 19.*

Petrus negavit Dominum in atrio principis sacerdotum. *Matth. 28.*

Magnum festum fecerant Judæi Domino Jerusalem venienti, & circumspiculis omnibus, cum jam vesperasset hora, exiit in Bethaniam, cum non inveniret, qui cum hospitio reciperet. *Matth. 21.*

Ad contemnendam temporalium abundantiam multum facit exemplum, quod ponit Dominus in illo divite, cujus ager uberes fructus attulit. Cum autem sollicitus cogitaret destruere horrea sua, & facere majora, ait illi Deus: Stulte, hac nocte repetent diaboli animam tuam a te, & quæ aggregasti &c. *Luc. 12.*

Empiores villæ & boum, & ille, qui uxorem suam duxerat, vocati ad cenam Domini se excusaverunt tanquam aliis occupati. Pauperes autem & debiles fuerunt introducti. *Luc. 14.*

Videns Dominus civitatem Jerusalem pace temporali fruentem & superventuras miseras ignorantem, flevit super illam, dicens: Quia si cognovisses & tu, scilicet feres. *Luc. 19.*

Cum populus Herodi magno regi, vestite veste regali, & sedenti pro tribunali acclamaret: Voces Dei & non hominis: confestim percussit eum angelus Domini, & consumptus a vermium expiravit. *Act. 12.*

Providentia Dei.

Mira est Dei Providentia in conservatione & gubernatione mundi tam quoad statum suum naturalem, quam quoad politicum.

Eluxit hæc, dum Noe cum tota sua familia & omnibus animalibus conservavit in arca ab universali diluvio, quam super aquas direxit, & demum requiescere fecit super montes Armeniae. *Gen. 7. & 8.*

Abraham se totum commisit Divinæ Providentiæ, primo dum iussus fuit exire de terra sua, deinde cum Deus illi præcepit immolare filium suum unigenitum, in quo tamen illi fuit promissa innumerabilis posteritas. *Gen. 12, 1. Gen. 22.*

Permisit Deus Joseph Patriarcham a fratribus vendi, & in Ægyptum perduci, ob illum finem, quem Joseph ipse indicat his verbis, quibus fratres suos est allocutus: Vos cogitastis de me malum, sed Deus vertit illud in bonum, ut exaltaret me, & salvos faceret multos populos. *Gen. 50, 20.*

Moyse parvulus flumini in fiscella expositus invenitur a filia Pharaonis, & ignotæ cæmiaz, quæ tamen Moyse mater erat, ad nutriendum traditur. *Exod. 2.*

Filiis Israel per 40. annos in deserto pluit manna ad manducandum, & aquam de petra abundantem ad bibendum eduxit. *Exod. 16.*

Eorun-

Eorundem vestimenta toto illo tempore non sunt attrita, neque calcamenta vetustate consumpta. *Deut. 29, 5.*

Item nullus eorum per totum iter unquam ægrotavit. *Psal. 104, 37.*

Saul dum asinas patris sui perditas quarit, ungitur in regem Israel. *1. Reg. 9.*

David inter omnes persecutiones, quas passus est a Saule & a proprio filio suo Absalone, mire semper a Divina Providentia fuit protectus. *Luc. 1. & 2. Reg.*

Elias in magna illa fame, cum cælum tribus annis & mensibus sex esset clausum, ut ne gutta quidem pluviz decideret, a corvis iussa Dei fuit pastus, qui quotidie bis ei panem & carnes deferebant. *3. Reg. 17.*

Eidem, cum fugeret furorem insidiantis sibi Jezabel, & in deserto nil haberet, quod manducaret & biberet, Angelus Domini attulit panem & aquam. *3. Reg. 19.*

Elisæus centum homines viginti panibus hordeaceis pavit, & multum superfluit, obstupescente Giezi ejus famulo. *4. Reg. 4, 42.*

Addidit Dominus omnia, quæcunque fuerant Job, duplicia, & benedixit novissimis ejus magis, quam principio ejus. *Job. 42.*

Tota Tobiz historia argumentum miræ Dei providentiæ. *Tob.*

Danieli ob destructa Babyloniorum idola in hœcum leonum coniecto mittit Deus ex Judææ prandium per Prophetam Habacuc illuc ab angelo deportatum. *Dan. 14.*

Sin-

Singulari Dei dispositione Esther fit regina, ut populus Judaicus liberaretur ab exitio sibi parato. *Esther.*

Christus Dominus in deserto 5000. hominum quinque panibus & duobus piscibus pascit. *Joan. 6.*

Item alia vice 4000. hominum septem panibus & paucis pisciculis pascit. *Marc. 8.*

Item discipulos suos interrogat: quando misit vos sine sacculo & pera, & calcamentis, nunquid aliquid defuit vobis? at illi dixerunt nihil. *Luc. 22. 35.*

Item monet discipulos suos, ne sint solliciti de cibo & vestimentis, sed se committant Divinae Providentiae, cujus multa adducit argumenta. *Matth. 6. 25.*

Salomon in libro Sapientiae longum tenet panegyricum Divinae providentiae, ejusque multa afferit exempla. *Sap. 10. & 11.*

Prudentia, & discretio.

Abraham veniens in Aegyptum, de uxore sua prudenter & caute celavit veritatem, nec tamen asseruit falsitatem, dicens: Soror mea est. *Gen. 12.*

Simile egit, quando venit ad Abimelech. *Gen. 20.*

Prudenter separavit se Abraham a Loth, ne pastores ad invicem litigarent. *Gen. 13.*

Discrete divisit Abraham filijs suis, dum viveret, portiones, ne post mortem suam ad invicem concertarent. *Gen. 25.*

Re-

Rebecca sagaciter instruxit filium suum Jacob, ut benedictionem patris sui consequeretur, & cum fecit recedere a partibus illis, donec requiesceret furor ejus. *Gen. 27.*

Artem arte delusit Jacob pulchre, quando volebat ei dare Laban mercedem, pro servitio competentem. *Gen. 30.*

Sagaciter egit Jacob, quando debuit obviare irato fratri, quoniam munera ei misit, res suas divisit, ne uno furoris impetu totum perderet, & res nimis dilectas majori periculo exponeret. *Gen. 32.*

Prudenter locutus est Joseph coram Pharaone, ei exponendo somnium, & contra futuram famem dando consilium. *Gen. 41.*

Joseph fratres suos caute apprehendit, & eis timorem incussit. *Gen. 44.*

Bonum consilium dedit Jethro Moyse, dicens: Provide tibi viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint avaritiam &c. *Exod. 18.*

Antequam Moyses invaderet terram promissionis, misit exploratores illuc, ad considerandum conditiones ejus. *Num. 13.*

Exploratores, quos misit Josue, prudenter latuerunt, donec illi, qui quærebant eos, ad propria redirent. *Josue 2.*

Magna sagacitate usus est Josue, insidias ponendo juxta civitatem Hai, & fugam postea simulando. *Josue 8.*

Cal-

Callide cogitantes Gabaonitz, voluerunt decipere Josue, sed ille eos discrete in servitutum redegit. *Josue. 9.*

Filii Israel, Phinees, & alii nuncii, ad filios Ruben missi, discrete locuti fuerunt, & illi eos verbis prudentissimis placaverunt. *Josue. 22.*

Aod portans munera, Eglon ipsum astute decipit. *Judic. 3.*

Gedeon percussit castra hostium, qui securi erant, & nihil aduersi suspiciabantur. *Judic. 8.*

Jephthe per nuncios prudenter significavit regi filiorum Ammon, quod indicebat ei bella non iusta, sed postea indiscretum fecit votum. *Judic. 11.*

Ca. ac deprehendit Jephthe, qui essent Ephraim, & qui Galaaditz, dicendo: Schiboleth, dum illi responderent Siboleth &c. *Judic. 12.*

Filii Israel pugnantes contra illos de Benjamin, fugam arte simulaverunt, & sic eos civitate extraxerunt, & penitus debellaverunt. *Judic. 20.*

Dicentibus quibusdam de Saule: Unde salvare nos poterit iste? & despicientibus eum, ille dissimulabat se audire. *1. Reg. 10.*

Magna prudentiæ fuit, quando David armis Saulis caput tentare, si sic posset incedere contra Goliath &c. *1. Reg. 17.*

Egrediebatur David ad omnia, quæcunque misisset eum Saul, & prudenter se agebat. *1. Reg. 18.*

Da-

David coram Achis simulavit se esse fatuum & quasi furentem, ut posset fugere ab eo. *1. Reg. 21.*

Abigail prudenter placavit David, iratum contra Nabal virum suum. *1. Reg. 25.*

Arguere volens Nathan propheta regem David, de excessu commissio in Uriam & uxorem ejus, apertam parabolam de divite, qui abstulit ovem pauperi, prudenter assumpsit. *2. Reg. 12.*

Prudenti cautela usus est Joab, ad hoc, ut per mulierem sapientem faceret Absalon revocari. *2. Reg. 14.*

Sapiens mulier de Abela fecit recedere Joab ab obsidione civitatis. *2. Reg. 20.*

Audiens Betsabea, quod Adonias volebat regnare pro patre, sapienter locuta est ad David pro se, & filio suo Salomone. *3. Reg. 1.*

Discretionem & sapientiam postulavit Salomon, quod multum placuit Deo, & cum sapientia alia multa ei concessit. *3. Reg. 3.*

Salomon prudenter judicavit inter duas mulieres, de unico filio contententes. *Eodem.*

Rex Roboam respondit populo dure, bono & discreto seniorum consilio derelicto, quod ei dederant. Et locutus est eis secundum consilium juvenum, & imprudenter egit. *3. Reg. 12.*

Reprehenfurus Achab regem Israel, quidam de filiis prophetarum parabolam de viro commendato, & male custodito, discrete proposuit, per quam rex ille peccatum suum manifeste cognoscere. *3. Reg. 20.*

Hanapi Exempla.

G g

Stu-

Studiose fecit Jehu, propheta Baal honorare velle se fingens, & postea illos occidit, & altare Baal destruxit. 4. *Reg.* 10.

Studiose & discrete Ezechias rex Juda prohibuit, ne populus nunciis regis Assyriorum dicentibus blasphemias responderet. Non enim expedit populum fidelem contra litigantes infideles disputationes habere. 4. *Reg.* 18. *Isa.* 36.

Jojada pontifex, volens constituere regem in Jerusalem Joas filium Joram, valde caute se habuit & prudenter. 2. *Paral.* 23.

Ezechias intelligens regem Assyriorum contra Jerusalem adventurum, obduravit capita fontium extra urbem, reparavit muros civitatis, bellatores suos optimis sermonibus confortavit, & deinde ad precandum Dominum se convertit. 2. *Paral.* 32.

Cum magna discretione, diligentia, & sollicitudine Neemias edificavit murum in circuitu Jerusalem. 2. *Esd.* 2. 3. & 4.

Magnæ sapientiæ verbum & merito approbatum fuit illud, quod dixit Zorobabel: Fortiores sunt mulieres, super omnia autem vincit veritas. 2. *Esd.* 9.

Tobias credens se cito moriturum, dedit filio suo magnæ prudentiæ documenta, & inter alia dixit: Consilium semper a sapiente perquire. *Tob.* 4.

Sapientiam magnam se habere ostendit Judith in verbis quæ dixit cap. 8. Et postea dicitur, quod servi Holofernis mirabantur sapientiam ejus, & dicebat alter ad alterum: Non est
12. 15.

talis mulier super terram in aspectu, & pulchritudine, & in sensu verborum. *Judith.* 11.

Cum magna prudentia requisivit Mardocheus Esther, ut succurreret populo Judæorum, dicens: Si nunc silueris, per aliam viam liberabuntur Judæi, & tu, & domus patris tui peribitis. Quis novit, utrum idcirco ad regnum veneris, ut in hoc tempore parareris? *Esth.* 4.

Danieli & sociis ejus dedit Dominus scientiam & disciplinam, in omni libro & sapientia, Danieli autem specialiter intelligentiam visionum & somniorum. *Dan.* 1.

Visiones Nabuchodonosor regis Babylonis Daniel exposuit sapienter. Et postmodum legitur (licet prius acciderit) de duobus senibus presbyteris, quos mira prudentia contra innocentem Susannam falsum dixisse testimonium deprehendit. *Dan.* 2, 3. & 13.

Innotuit Judæ Machabæo, quod Nicanor venerat cum dolo, & quod volebat eum capere: caute subtraxit se Judas, & noluit eum amplius videre. 1. *Mach.* 7.

Cognovit Simon, quod Tryphon cum dolo loqueretur, petens duos filios Jonathæ & centum talenta argenti: jussit tamen dari, ne inicitiam magnam sumeret ad populum dicentem: Quia non misit argentum & pueros: propterea periit. 1. *Mach.* 13.

Septem illi fratres cum pia matre sua in verbis, quæ sibi invicem & tyranno dicebant, miram sapientiam se habuisse demonstraverunt. 2. *Mach.* 7.

Constituta fuit dies, in qua Judas secreto cum Nicanore loqueretur. Præcepit autem Judas armatos esse in locis opportunis, ne forte in hostibus repente aliquid mali oriretur. *2. Mach. 4.*

Miræ discretionis & prudentiæ beatam Virginem fuisse, apparet in colloquio, quod habuit cum Angelo. Cogitabat qualis esset ista saluatio, & ait: Quomodo fieristud? *Luc. 1.*

Cum remansisset in Jerusalem duodennis puer Jesus in medio Doctorum, audiens & interrogans illos. Sequitur, quod stupebant omnes, qui eum audiebant, super prudentia & responsis ejus. *Luc. 2.*

Laudavit Dominus villicum iniquitatis, qui prudenter fecisset. *Luc. 16.*

Pulchre delusit Dominus curiosam interrogationem Sacerdotum & seniorum populi Judæorum quærentium, in qua potestate ille miracula faceret, ait enim: Interrogabo & ego vos: Baptismus Joannis unde est? *Matth. 21. Luc. 20.*

Cum Paulus Apostolus fuisset cum socio suo Sila in carcere positus, in crastino miserunt magistratus precipientes, ut dimitterentur. Paulus prudenter dixit: Cæsos nos publice indicta causa, cum simus Romani, conjecerunt carcerem, & nunc occulte nos ejiungunt? *Act. 16.*

Commota & confusa civitate Ephesina, Paulus prudenter & humiliter acquieuit consilio amicorum, qui rogaverunt eum, ne se daret in theatrum. Ubi etiam apparuit prudentia illius

illius Scribæ, qui pulchre sedavit populum sic commotum, & remisit ad domum. *Act. 19.*

Cum Tribunus jusset Paulum cædi & flagellis torqueri, dixit Paulus astanti sibi Centurioni: Si hominem Romanum licet indemnatum vobis flagellare? & discesserunt ab eo, qui eum torturi erant. *Act. 22.*

Cum vellet Paulus de Græcia navigare in Syriam, & intelligeret sibi a Judæis esse paratas insidias, caute declinavit. Et reversus est per Macedoniam, nec recusavit comitatum, quem fecerant ei fratres diversarum civitatum. *Act. 20.*

Sciens Paulus quod una pars esset Phariseorum, exclamavit: Viri fratres sum &c. Et surgentes quidam Phariseorum pugnant pro eo. *Act. 23.*

Postea cum audisset, quod quidam Judæi voverant, se nihil gustaturos, donec occiderent Paulum, fecit hoc nunciari Tribuno, qui misit eum cum multis armatis ad Felicem Syriæ Præsidem. *Eodem.*

Dum Festus Præses vellet eum in Jerusalem reducere ad instantiam Judæorum, Paulus prudenter advertens eorum malitiam, Cæsarem appellavit. *Act. 26.*

Pueri bonæ indolis.

Non legitur Isaac murmurasse vel fugisse, quando ejus pater ex præcepto Domini ipsum voluit immolare. *Gen. 21.*

Joseph accusavit fratres suos apud patrem crimine pessimo, quod erat in eo signum detestationis peccati, & patri dicenti: Veni, mitam te ad fratres tuos: obedienter respondit: Præsto sum &c. *Gen. 37.*

Samuel adhuc puer, erat minister in conspectu Domini, ubi erat arca Dei. *1. Reg. 2. & 3.*

Quando debuit in regem inungi David, erat in agro parvulus, & pascebat oves, tanquam patri obediens humiliter & abjecte. *1. Reg. 16.*

Joas filius Joram regis Juda, puer septem annorum, cum regnare cepisset, fecit quod bonum erat coram Domino, cunctis diebus Jojada sacerdotis. *4. Reg. 12.*

Ocho annorum erat Josias, cum regnare cepisset, fecitque, quod placitum erat coram Domino, & tamen pessimos patrem & avum habuerat. *4. Reg. 22.*

Tobias cum esset minor omnibus in tribu Nephtali, nil tamen puerile gessit in opere, Et idem cum postea filium genuisset ipsum ab infantia timere Deum docuit, & abstinere ab omni peccato. *Tob. 1.*

Sine propheta, sine sacerdote, sine magistro, Daniel & tres focii ejus legem Dei observantes sobrie, & juste, & pie vixerunt inter pueros gentiles. *Dan. 1.*

Fratres illi septem adolescentes miram sapientiam in responsionibus, & patientiam in tribulationibus habuerunt. *2. Mach. 7.*

Bea.

Beatus Joannes Baptista puer crescebat & confortabatur Spiritu, & erat in deserto usque ad diem ostensionis suæ ad Israel. *Luc. 1.*

Salvator noster puer duodennis existens in carne, inventus est in templo & in medio Doctorum, audiens illos & interrogans. Deinde descendit cum Maria & Joseph, & erat subditus illis. *Luc. 2.*

Pufflanimitas.

Cum dixissent angeli ad Loth: In monte salvum te fac. Respondit: Non possum in monte salvari, ne forte apprehendat me malum, Et tunc pejus ei accidit. *Gen. 19.*

Videntes filii Israel Ægyptios post se, timuerunt valde, licet vidissent tot miracula, facta pro eis potestate divina. *Exod. 14.*

Loquente Domino Moyfi in monte, populus audiebat voces, & lampades, & sonitum buccinæ, montemque fumigantem, & perterriti, ac pavore percussi steterunt procul, dicentes Moyfi: Loquere tu nobis, & audiemus. Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur. *Exod. 20.*

Revelatione facta de conditionibus terræ promissionis, quæ habebat cultores fortissimos & urbes grandes atque muratas, dixerunt illi de populo: Utinam mortui essemus in Ægypto, & dixerunt: Nuncii teruerunt nos, Sicut dicitur Deut. 1. *Num. 13. & 14.*

G g 4

Vi.

Videns Balaac rex Moab omnia, quæ fecerant filii Israel Amorrhæis, & quod timuisset populus ejus, plus confusus est in verbis, quam in armis, unde nuncios misit ad Balaam, ut veniret, & malediceret filiis Israel. *Num. 22.*

Exploratoribus, qui venerant ex parte Josue, dixit Rachab: Novi, quod tradiderit Dominus terram vobis, & jam irruit in vos terror vester, & elanguerunt omnes habitatores terræ. *Josue 2.*

Postquam Achior tulerat de anathemate Jericho, fugaverunt filii Hai filios Israel, & corruerunt ex eis triginta sex homines, pertimuitque cor populi, & instar aquæ liquefactum est: Josue vero scidit vestimenta. *Josue 7.*

Gabaonitæ audientes cuncta, quæ fecerat Josue Jericho & Hai, timuerunt, & venientes ad Josue, fecerunt pactum ad voluntatem ipsius. *Josue 9.*

Cum haberet Gedeon in exercitu suo triginta duo millia hominum, clamatum fuit: Qui formidolosus est, revertatur. Et reversa sunt ex populo viginti duo millia hominum. *Judic. 7.*

Saul & omnes Israelitæ audientes sermones Goliath Philistæi, singulare certamen petentis, stupebant nimis. *1. Reg. 17.*

Congregavit Saul universum Israel, & venit in Gelboe, & vidit Saul castra Philistim, & expavit cor ejus nimis. *1. Reg. 28.*

Ro-

Roboam rudis & corde pavido, non potuit resistere exreitu, quem Jeroboam congregavit contra eum. *2. Paral. 13.*

Cum audisset exercitus Assyriorum, Holofernem esse decollatum, fugi mens & consilium ab eis, & solo tremor: & metu agitati, fugæ præsidium sumunt. *Judith. 15.*

Nunciatum est domui David, quod rex Israel, & rex Syriæ confederati deberent contra Jerusalem præhæri, & commotum est cor ejus & cor populi ejus, sicut commoventur ligna sylvarum a facie venti. *Isa. 7.*

Onus Tyri describens Isaias, dicebat: Formido & fovea, & laqueus super te, qui habitator es terræ. *Isa. 24.*

Propheta Jeremia ex parte Domini prophætantæ, Jerusalem capiendam esse, dixerunt principes populi Sædecæ: Rogamus, ut occidatur homo iste, qui tanquam pavidus & miser respondit eis: Ecce ipse in manibus vestris est. Neque enim fas est, regem vobis quicquam negare. *Jer. 38.*

Darius rex Persarum statuit de consilio Sattraparum quoddam crudele decretum. Quod cum transgressus esset Daniel, missus est in lacum leonum, & tamen displicuit regi, sed illis Sattrapis viriliter contradicere non audebat. *Dan. 6.*

Videns Judas Machabæus quod defluerat exercitus suus, & bellum perurgebat eum, contractus est corde, & in bello illo cecidit.

Gg 5

Nec

Nec legitur idem Judas alias in bellis vel alibi timuisse. 1. *Mach.* 9.

Nicanor contraxit amicitias cum Juda Machabæo, quod displicuit Antiocho regi, & mandavit Nicanori, ut hinc mitteret ei Judam, qui hoc invite faciebat, sed tamen voluntati regis resistere non audebat. Unde si potuisset, malam voluntatem regis impleffet. 2. *Mach.* 14.

Ambulans supra mare Petrus, veniebat ad Dominum. Videns autem ventum validum timuit. *Matth.* 14.

Pufflanimitas videtur fuisse in Nicodemo, quod ipse venit ad Jesum nocte, quasi non venire auderet de die. *Joan.* 3.

Videntes discipuli capi Dominum & ligari, relicto eo fugerunt omnes. Petrus autem sequebatur eum a longe, quia appropiare non audebat. *Matth.* 26.

Arguit Dominus pufflanimitatem discipulorum, quia commotionem maris ipso præsentem timebant: unde ait: quid timidi estis modicæ fidei? *Matth.* 8.

Pufflanimis Petrus fuit nimis, quando ad vocem unius ancillæ, Dominum post tantæ audaciæ verba negavit. *Matth.* 26.

Similiter adolescens ille amictus sindone, cum teneretur a ministris, maluit amittere sindonem & nudus suffugere, quam ibi amplius remanere. *Marc.* 14.

Parentes illius cæci nati, a Domino illuminati, responderunt timide Phariseis, eo quod timebant extra synagogam fieri. *Joan.* 9.

R. Re-

R.

Religio Christiana.

Religionem Christianam demonstrant omnes figuræ & prophetiæ ad amussim impletæ in persona Christi, in ejus gestis, in ejus passione & morte, in fundata ab eo Ecclesia.

Pugnæ, quas inierunt Israelitæ ad occupandam terram promissam, & victoriæ, quas reportarunt de tot gentibus, sunt figura certaminum contra idololatriam, & victoriam ubique terrarum de illa reportatarum. *Jos.*

Persecutiones contra prophetas, qui fidem prædicarunt, & mores fidelium studuerunt reformare, fuerunt prodromi illarum persecutionum, quas pati debebant Apostoli & Apostolici viri, cum fidem Christianam per orbem propagarunt.

Quod Christus Fundator Religionis Christianæ sit verus Messias a Deo missus, Dei Filius, & Salvator mundi, evidenter ostendunt tot miracula ab eo patrata, quæ etiam ab ejus hostibus non potuerunt in dubium vocari. 4. *Evangelia.*

Magnum etiam argumentum veritatis Religionis Christianæ est, quod fuerit propagata & stabilita per piscatores aliosque homines rudes,

im.